

DA Box

No 1185.

Conc
ECCL
PROPO
tribus pre
8,9.

Impre

CONCIONES ECCLESIIS PROPONENDÆ,

tribus precationum diebus 8. 9. 10. Februarij futuris.

Alb. Ioh. H.

HAFNIÆ
Impressit Matthias Vinitor,
ANNO.
1591.

Severinus Nicolai Rib. 97

Amos. V.

QVærite bonum, & non ma-
lum vt viuatis: & erit Domi-
nus Deus exercituum vobiſcum,
ſicut dixiſtis: odite malum & dili-
gite bonum, & conſtituite
in porta iudicium: ſi fortè
miſereatur Dominus
Deus exercituum
reliquijs Io-
ſeph.

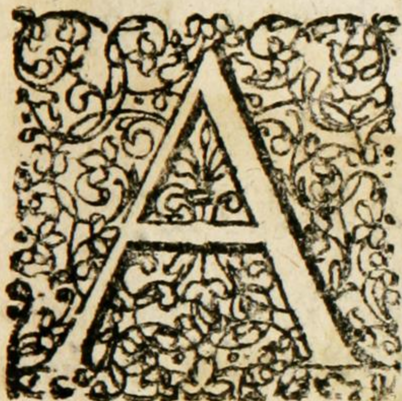

Con-

Ieremiæ Quinto.

Nnunciate hoc domui Iacob & prædicate in Iuda dicentes:

Audi popule stulte, & qui non habes cor: Quibus oculi sunt, sed non vident: aures habent sed non audiunt.

An me non timebitis dicit Domiminus, an à facie mea non contremiscetis? qui posui arenam terminum mari, in statutum perpetuum, ne transeat eum: sæuiunt quidem fluctus eius, sed non præualebunt, intumescent, sed non transibunt ipsum:

At populus iste habet cor declinans & rebelle, declinauerunt & abierunt.

Non dixerunt in corde suo: Metuamus Dominum Deum nostrum, qui dat pluuiam matutinam & serotinam, in tempore suo, iuramentis statueis messem seruat nobis:

Iniquitates vestræ auerterunt ista, & peccata prohibuerunt bonum à vobis.

EXORDIUM.

Non immeritò exhorrescunt omnes pij, consideratione pestilentissimæ ἀναισθησίας, *seu stuporis illius ferè bestialis, quo mortalium plurimi, tanquam tetro constricti carcere, à salutis cursu impediuntur, & retrahuntur: dum vel nullo miseriæ suæ sensu tanguntur: vel mala in quibus versantur*

non

non intelligunt. Cuius rei ceu de- Ose. 7.
speratæ & incurabilis malitiæ
signum est, vbi Deus nec verbo
nec verberibus apud illos proficit.
Ad doctrinam enim & pias admo-
nitiones surdi sunt. Nam vbi Do-
minus manum suam attollit, vt
pœnas de peccatis eorum exigat,
non flectuntur. Sed alij varios tan-
tummodo rerum euentus tristesq́
reuolutiones deplorant, & huius
vitæ accusant inconstantiam: a-
lij verò imprudentiæ, vel temeri-
tati suæ res aduersas imputant:
multi hostium suorum solam im-
probitatem damnant.

Fontem verò & causam tan-
ti mali non expendunt, neq́ se iustè
plecti considerant. ad ictus quidem
ingemiscunt & clamant, oculos ve-

Esa: 9. rò attoniti nimis, ad manum vulnerantem non conuertunt, neq́ ad percutientem se reuertuntur. Vsq́ adeo multi sensu priuati sunt, & spiritu vertiginis percußi, qui quamuis sub onere peccati deficiunt, onus tamen ipsum non sentiunt; sed insuper, sibi in miseria sua mirè placent, & gratulantur: peccata peccatis suauiter cumulant: nouaq́ semper acceßione, grauamina sua coaceruant, donec tristißimè opprimantur.

Proxima stupori est securitas illa supina, quâ nō pauci laborant, ex inani cōfidentia orta: quòd, aut nimiū tribuāt homines viribus & prudentiæ suæ, per seipsos se quiduis cōsequi posse opinantes: aut si fortè arbitrētur id quoq́ in Dei misericordia po-

situm

ſitũ, tamẽ dignitatis ſuæ perſuaſione faſcinati propter illã ſibi ſalutaria quæq; obtingere ſomniant. Ita faciunt illi qui ſibi remiſsionẽ peccatorũ pollicentur, vel æternam felicitatẽ, quamuis pœnitentiam non agant. Alijs verò ſua inde naſcitur ſecuritas, quod non credant vllam in Deo eſſe iuſticiæ exequutionem, ideoq; ſibi quiduis impunè audendi licentiã cõceſſã perſuadẽt. Hæc Satanæ eſt aſtutia, hi eius laquei, quibus homines miſeros irretire nunq̃ nõ ſatagit, oculisq; ipſorũ tenebras offundere laborat: vt peccatũ in quod illos pellicit vel excæcati non videant, vel inſenſati imminentia mala non intelligant aut ſentiant; ſed ſibi ipſis blãdiantur, donec conſopiti malis omnibus tandẽ obruuntur. Hæc vtinã de

nobis nō verè dicerētur, qui nō modò
non sentimus onus peccati quo gra-
uamur; sed & in vitijs, si non pror-
sus obstinati omnes & præfracti
obdurescimus: attamen obdormi-
scimus securi, illicitis desiderijs in-
tra animos nostros æstuamus: su-
perbè interim de nostris virtutibus
gloriamur, & peccata nostra ex-
tenuantes folijs ea ficus palliamus.
Rarò autem mentem attollimus,
vt mala quæ subinde patimur, tàm
publica, quàm priuata peccatis no-
stris inputemus. Regnant inter
nos varia eaq; enormia peccata,
contemptus verbi, iniusticia, o-
dia, Tyrannis, inexplebilis ha-
bendi cupiditas, priuatæ gloriæ
appetitio, quam honori Dei & v-
tilitati publicæ anteferre multi non
dubitant

dubitant, deniq; carnis lasciuia, &
si quæ sunt alia. Nibilominus ta-
men qui his scelerum generibus dif-
fluunt, aure & lingua tenus chri-
stiani sunt: cum interim animos ge-
rant religione & pietate prorsus
vacuos: quos si quis admoneat, re-
prehendat & propositis Dei iudi-
cijs vrgeat, perindè facit ac si ab-
sentibus loqueretur. Saxis enim Iere. 5.
duriores sunt: se aßiduis verbi con-
cionibus irrigari non sinunt, vt du-
ritiem illam cordis exuant.

Accedit his omnibus fœda in-
gratitudo, qua beneficia quæ Deus
Opt: Max: in nos cumulatim effun-
dit, præterimus & quasi sepelimus.
Pro nihilo plurimi ducunt, quod si-
ne labore, sine metu, sine periculo,
piam verbi prædicationem in me-

dio nostri resonantem habeamus: dum alij hac illac vagantur, eiectiq; bonis, egestate, miseria, doloribus obruti, vitam in luctu & squalore ægrè trahunt.

Luctuosissimus est Ecclesiæ status multis in locis, quæ tanquam vidua marito priuata, hostibus & tyrannis vndiquaq; circumsepta, in puluere doloris & tristiciæ inclinata considet, opprobrium facta inimi-
Psal: 13. cis, à quibus irridetur, excommunicatur, proscribitur, occiditur. Et vt summatim quod velim dicam: eó omnia quo ad externam speciem inclinare videntur, ac si animam tur-
Pl: 74. turis suæ bestijs immanissimis traditurus sit Dominus. Videmus quantæ sint Regnorũ & politiarũ cõfusiones, quæ tàm peregrinis quàm

civis

ciuilibus bellis & seditionibus, in vniuersis ferè plagis orbis Christiani flagrant: interim nos tranquillo regnorum statu eorumq́; piâ, iustâ & felici administratione & gubernatione, in hac serenissimi electi Regis nostri minorennitate gaudemus. Sed quis Deo pro tantis tamq́; excellentibus beneficijs gratus est? Quotusquisq́; nostrum cum gemitu & suspirijs, tristissimam Ecclesiæ & politiarum in vicinis Regnis imaginem intuetur, vt mala hæc seriò deprecetur? quæ quamuis in præsenti extra nos esse videantur, vindictamq́; suam Dominus in longinquum extrahat, neq́; scelera nostra de repentè puniat; iustus tamen est, qui non perpetuò dissimulat. Hæc illa sunt, quæ animo piè re-

uoluentes

uoluentes amplißimi & prudentiſſimi proreges, cæteriq́ Regnorum proceres, (quorum eſt, Eccleſiam Chriſti in hac tenera Sereniſſimi electi Regis ætate, in officio pietatis continere) omnino ſalutare & neceſſarium ſtatuerunt, publicos Eccleſiarum conuentus indicere, triduumq́ hoc Deo conſecrare: vt hac occaſione tàm ipſi, quàm Regnorum ſubditi ad deploranda peccata, pœnas deprecandas, gratias Deo pro beneficijs reddendas, atq́ adſollicitandum Deum pro ſalutari Eccleſiæ & Regnorum pace, eorumq́ felici gubernatione excitentur.

Pijßimo itaque Magiſtratui noſtro obſecundantes, frequentes hoc triduo in Eccleſia conueniamus,

mus: Deo nos sistamus, in vera cordis humilitate absq; hypocrisi & simulatione: cogitemus nos tanquam in acie nouaculæ versari, nihilq; in nobis restare: quàm vt pœnas de peccatis nostris exigat iustissimus Deus, nisi conuersi eas deprecati fuerimus. Agnoscamus infirmitatem nostram: petamus peccatorum nostrorum condonationẽ: auxilium diuinum imploremus, eiusq; ab omnibus malis clementem liberationem expectemus; sub cuius latibulo, ab omnibus angustijs tuti erimus.

Explicet nobis misericordiæ suæ thesauros benignissimus Deus, nosq; suo spiritu gubernet: vt in nobis pudefacti, fatuitatem & torporem nostrum ingenuè agnoscamus

camus

camus & fateamur, eamq́ reconciliationem, quam nobis in Euangelio offert in nomine vnigeniti filij ipsius quæramus & vera fide amplectamur, vt postea hac dulcedine allecti, in tota vita nos ipsi totos tradamus, expectantes vicißim ab ipso omne genus benedictionis in hoc & futuro seculo. Amen.

ENARRATIO.

Nunc ad textum Propheticum nos conuertamus, in quo tres partes explicandæ se nobis offerunt.

1. In primâ conqueritur Dominus de populi sui apostasiâ, seu spontaneâ defectione, eamq́ hic stultitiam vocat, quæ in vecordiâ, cæcitate & surditate ipsorum consistebat.

2. In

2. In secunda auget eandem hanc accusationem, facta collatione obsequij fluctuum marinorum, ad immorigeram tergiuersationem gentis Iudaicæ.

3. In tertia apostasiam repetens, impœnitentiam simul ipsorum cum fœda beneficiorum obliuione coniunctam deflet Dominus.

DE PRIMA.

Annunciate hoc domui Iacob, & prædicate in Iuda dicentes.

Præmittit Dominus hic consueto more quærelæ, vel potius obiurgationi suæ, disertum mandatum quo Prophetæ suo, munus non modò populum instituendi, sed & acriter re-

reprehendendi iniungit: atq; hoc agit, ad maiorem fidem propheticæ concioni faciendam, quam tanquam diuinum oraculum omnes audire tenentur. Hinc toties in prophetarum concionibus repetitur & inculcatur: Sic dicit Dominus: Ipse enim est, qui non tantum quæ discenda sunt, seruis suis suppeditat, & per spiritum suum inspirat: sed & eos vocat, sanctificat, atq; ad obeundum hoc munus, suo instructos mandato destinat. Iubetur autem Propheta non sibi verbum reuelatum reseruare: sed populo proponere seu prædicare; quod non est semel ac iterum leniter annunciare: sed acri, diserta, continua
Es: 58. prædicatione, ingeminatis ad molestiam vsq; clamoribus, & eleuata

voce

voce instar tubæ, verbum Dei ac pœnitentiam illis occinere, populo peccata sua exprobare & pietatem sedulò inculcare.

Porrò quòd domui Iacob scelera & transgressiones suas obijcere præcipit, horrendum est. Etenim si gentibus ignaris Dei hæc proponi iuberet, minus admiratione dignum videretur: nunc verò populo electo Dei hæc sunt obijcienda, quem non solummodo præ omnibus quæ sub cœlo sunt nationibus, sibi in peculium selegerat: sed Deut. 32.
& tot tantisq́ beneficijs exornârat, Psal. 105.
cuiq́ bonitatem suam, inde vsq́ à prima eius origine, illustribus mi- Ps. 147.
raculis manifestè declarauerat: qualiter non fecit omni nationi.

Verùm ea fuit populi huius in-

gratitudo, contumacia & rebellio: vt non immeritò & ſine cauſa hîc & paßim in prophetis, tot criminum & flagitiorum illum Deus inſimulet. Pro nihilo enim
Pſ. 106. (inquit Dauid) habuerunt terram deſiderabilem: obliti ſunt Deì qui ſaluauit eos: verbo eius non crediderunt, & ſpiritum eius exacerbauerunt. Quæ ſicuti pijs lachrymis digna ſunt, ita admiratione non caret, quòd ſuperſtite adhuc pijßimo Rege Ioſia, ſub quo Prophetauit aliquandiu Ieremias, tanta fuerit populi obſtinatio, quamuis ipſe Eccleſiam Chriſti qua potuit fide, idolorum cultu & adoratione conſpurcatam repurgauit. Adeò corde elongata à Deo hæc gens fuit, vt quamuis in

gra-

gratiam Regis, pietatem & ve-
rum Dei cultum simularet, tamen
sæpius ad pristinum vomitum re- Esa. 29.
dire exoptaret. Id quod interemto Ma. 15.
Iosia statim apparuit, quando sub
impijs ipsius filijs, non solum
Sycophantæ aulici, & principes
sacerdotum Reges suos imitati, 2. Par.
sed & infelix plebecula, abomi- 36.
nationibus gentium se contamina-
runt.

Iure igitur quamuis populus
Dei sint, à Prophetâ obiurgan-
tur, qui non tantum reprehensio-
nem hanc, sed & pœnas grauio-
res meriti erant.

Moneant hæc verbi ministros,
eosque ad vigilantiam & in ar-
guendo constantiam excitent, quod
à DOMINO sibi hoc munus in-

iunctum audiant: neq; eos auditorum rebellio & ignauia à verbi

Ezech. 3. prædicatione absterreat: siue enim audiant siue non audiant, annunciabitur illis verbum, quemadmodum Ezechieli Dominus dixit: ne ignorantiam peccatis suis prætexant.

Discant etiam auditores, boni consulere admonitiones & increpationes, quamuis eæ interdum im-

2. Tim. 4. portunæ videantur. Coguntur enim administri Christi oportunè & importunè agere, atq; omnes vias explorare vt populum Deo lucrentur. Exosculentur potius hæc media pij, quibus Dominus salutem operari voluerit, verbo videlicet, cuius prædicatione fides docetur & plantatur, & sacramen-

tis,

tis, quibus eadem obsignatur & confirmatur. Neq; est quod ideò nos ab obiurgationibus immunes esse velimus, eô quod Christianorum nomine & titulo insigniti simus: culpâ enim non vacamus, quamuis de titulo hoc & externâ vitæ sanctimoniâ multùm gloriemur. Proximum nunc est, vt videamus, quid populo annunciari velit & quorum scelerum illos incuset.

Audi popule stulte, & qui non
habes cor: Quibus oculi sunt,
sed non vident: aures habent,
sed non audiunt.

Hic apostasiam Iudæorum arguit, eorumq; rebellionem & contumaciam, quæ omnia sub stultitiæ

vocabulo comprehendit, quam in vecordiâ, cæcitate & surditate ipsorum sitam non obscurè indicat.

Deu.29. Vix hoc ipsis persuasit vates:
Iere. 8. gloriabantur enim dicentes: sapientes sumus, & lex Domini est apud nos. Verum quidem est Deum
Psal. 147. annunciasse verbum Iacob, iusticias & iudicia sua Israëli: sed magis illi gloriabantur de libro sacro legis, quàm vero Dei cultu & vitæ sanctimoniâ doctrinæ libri se accommodabant; sicut etiam nostro seculo multi gloriantur, se utriusque testamenti libros biblicos habere, eosque auro & argento compingi curant: quasi hoc ad æternam beatitudinem consequendam sufficeret: cum interim nec Deum ex animis syncerê colant,

neq;

neq; vitæ emendationi studeant.

Hanc itaq; gloriationem vehementi increpationis fulmine destruit, vocans eos stultos & insipientes: atque ita quidem stultos, ut volentes insipiant & delirent, vecordes, cæci & surdi. Esa: 44.
Excordes inquit estis, quibus quamuis cor sit, idem tamen ferè bestiale est, malum, turbatum, auersum. Neque tantum vecordes estis, Ier. 17.
sed & socordes, ad ea quæ recta sunt facienda ignaui, ad mala verò perpetranda promptißimi, quod & alio loco hic idem eis exprobrat. Adeò se in peccatis obfirmauerunt Hier. 4.
miseri & infelices hi, vt nimia peccandi consuetudine callum quasi animis suis obduxerint, atque Deum ipsum hanc cordis auer-

sionem latere somniârint. Magna
sanè hæc insipientia illorum, quæ
in terris inter homines geruntur
videat: qualium cogitationum liber
Ecclesiastes plenus est, & quoti-
diana exempla in conspectu sunt eo-
rum, qui eô prosilierunt audaciæ,
Ps. 94. *vt dicere ausint: Dominus non*
videbit, neq; intelliget Deus Ia-
cob: cum tamen non tantum exter-
Psal. 7. *na facta contempletur Deus om-*
Iere. 17. *nisciens, sed etiam latebras huma-*
ni cordis inspiciat; contra quos
insurgens fulminat in Psalmo Da-
uid, inquiens: intelligite insipien-
tes in populo, & stulti quando sa-
pietis, qui plantauit aurem non
audiat? an qui finxit oculum non
videat? Cæcos verò eos conqueri-
tur, qui ad verbi diuini clarissi-
mam

mam lucem oculos obnubilant, ne videant: eosdem verò ad delitias huius mundi conuertunt, quibus magis delectantur, quam ipso iustitiæ sole. Mirùm itaq; non est, si eos potestas tenebrarum constrictos teneat, vt hæc illis postea lux inaccessibilis fiat.

Eodem redit, quod surdos eos appellet: ad conciones enim Prophetarum aures obturabant, verbum Domini fastidiebant, & salutares doctorum admonitiones auersabantur. Hæc igitur est illa insipientia, hæc illa eorum stultitia, quòd corde non sapiant ea quæ Dei sunt, verbo eius sese non accommodent, sed idem reyciant, oculos à lege Domini auertant, atq; Esa. 6.
aures ad conciones Prophetarum

occludant. Interea nō minus nostro seculo hic morbus communis est: gloriamur de nostra sapientia, quæ sapiētia saltē mundi est, atq́ ideo stultitia coram Deo: arbitramur satis
1. cor. 3. nos politicè prudentes esse & sapientes: cum interim cor nostrum vecors sit, oculi cœcutiant, lucē in clara Euangelij luce non cernentes. Fugimus conspectum Dei, quem sicut videre nolumus, ita ab ipso videri recusamus: fodimus nobis cuniculos, vt lateamus à Iehouah dicen-
Esa. 29. tes: Quis scit nos? quis videt nos? Ex his itaq́ liquet, quænam sit vera illa sapientia quam in suis fidelibus Deus requirit, nempe, verbum Dei audire, credere Deo, emendare vitam vitiosam, operam virtutibus dare: cor, oculos, aures à concu-

piſcentijs huius mūdi auertere. Hāc demum veram eſſe ſapientiam, ſtultitiam verò eſſe verbum domini reijcere, & audire nolle, multis ſcripturæ teſtimonijs comprobari poſſet, niſi nobis neminem ſanæ mentis de his dubitare perſuaderemus. Studeamus itaq; huic ſapientiæ, miſſā facientes ſapientiā illā mundi & carnis, ne eius faſcinati fiducia, à vero ſapientiæ omnis fonte deficiamus. Deut. 4. Ier. 8.

DE SECVNDA Parte.

An me non timebitis dicit Dominus: an à facie mea nō contremiſcetis? Qui poſui arenam terminum mari in ſtatutū perpetuum nè tranſeat eum, ſæuiunt quidem fluctus eius, ſed non præualebunt, intumeſcent, ſed non tranſibunt ipſum.

In-

Incendit nunc ſecundo loco magis orationem ſuam Propheta, & accuſationem auget facta collatione, obſequij fluctuum maris quamuis turbulentiſsimi, ad immorigeram gentis Iudaicæ tergiuerſationem. Oſtendit autem rebus inanimatis magis rationis ineſſe, quàm hominibus; cùm mare terminos ſuos cuſtodiat, ipſi verò rebellent, & huc illuc indomiti tranſiliant. Senſus verò verborum hic eſt ſimpliciſsimus: Mirum eſt vos Dominum non timere, neq; à facie eius contremiſcere, cum elementa rationis expertia ad nutum ipſi obſecundanter obtemperent, ſic enim dicit Dominus: poſui mari terminos, non murum adamantinum, ſed arenam leuiſsimam, attamen dũ

exa-

exagitatur tempestatibus, & turbatur, non transgreditur fines suos, ad quos dum propius accedit retrorsum vergit. Simul autem hîc exponit ingens hoc Dei beneficium, quo totum terrarum orbem, mirabiliter contra impetus & incursus aquarum vndiq́ propendentium conseruat: quâ de re cum ex professo hîc Propheta agere non videatur, remitto pios ad lectionem Hiobi & Dauidis, qui de singulari Dei beneficio præclarè & quidem cum gratiarum actione disserunt.

Iob. 36.
Psal. 33. 104.

Porrò non potuissent non rubore suffundi ad hanc comparationem Iudæi, nisi animus fuisset ijs stupidus & cor adamante durius: Quid enim poterat ijs magis ignominiosum

Zach. 7.

miniosum obyci, quàm quòd ipsos fluctus maris obsequio in Deum creatorem suum vincerent, qui arenam quamuis fragilem, & instar pulueris diffluentem non transeunt: Populus verò hic ne quidem legibus firmissimis contineri & coërceri sustineret. Ad hunc modum aliâs sæpe in scripturis, infra creatuturas irrationales impios tales deijcit, vt qui tam intellectu, quàm debito in Deum obsequio & honore ab ijs vincantur. In Esaia DOMINVS vehementer in populum stupidum & rebellem in-
Esa. 1. uehitur, inquiens: Agnoscit bos Dominum suum, & asinus præsepe Domini sui, at Israël me non agnoscit, neq; populus meus intelli-
Iere. 8. git. In Propheta hoc nostro, volu-

cribus

cribus cœli in eo inferiores tales
esse exclamat: quod illæ tempus pro-
fectionis suæ norunt, quando vi-
delicet sibi ad rigorem hyemis decli-
nandum, eundum & redeundum
sit: at populus meus, inquit, iu-
dicium Domini ignorat. Ibidem
cum equo indomito & in prælium
exundante eos confert, qui in furo-
rem conuersus, nec hostes nec
hastas metuit, sed hostili impe-
tu in aciem furibundus fertur.
Ita, ait, vnusquisq; vestrûm in
suum effunditur cursum, vt cupi-
ditates suas sectetur, ijsque in-
dulgeat. Aliàs sæpe in Psalmis
impios canibus, leonibus, serpenti- Pf.17.22.
bus, viperis confert, quos cum gen- 57. 58.
tibus cõferre non dignatur. Ampli-
ficant autem hæ comparationes de-
fectionis

fectionis crimen, idq; in filijs A-
brahæ & populo Dei, quibus ta-
men ipse Deus legislator fuit, atq;
ad eos descendit: quo nomine eos
Deut: 4. Moses extollit, quod non sit alia
natio tam grandis quæ ita sibi De-
os appropinquantes habeat, sicuti
ipsis Deus adfuit: nec aliqua gens
tam inclyta, quæ habeat ceremoni-
as iustaq; Dei iudicia, & vniuer-
sam legem, sicut populus hic.

2. Reg. 25. 2. Par. 36.

Deploranda est hæc itaq; in
populo Dei inobedientia & tergi-
uersatio, quæ causa fuit tristissimi
iugi Babylonici, adeoq; excidij
totius gentis. Neq; nostri obliuis-
camur, quasi nos intactos prætere-
at Propheta. Laborant siquidem
inter nos plurimi, tàm lethali stu-
pore, quàm rebellione obstinata,

con-

contemtu item verbi & Sacramentorum: Regnat Satanica illa Simonia, quæ miseris Ecclesiis non parum officit: opprimuntur subditi exactionibus & oneribus inauditis, fatiganturq́; laboribus ferè ægyptiis: vsurâ illicitâ deuorantur domus viduarum & pupillorum: proximi pauci rationem habent, sed eum ex alto despiciunt & subsannant, vel saltem in extrema eius inopiâ & angustijs negligunt. Voluptuantur alij, nihil eorum intermittentes, quæ ad carnis desideria explenda spectant. Interim Dominus nobis in verbo pœnitentiam occinit, à cuius facie contremiscere nos oporteret, eumq́; timere: nos verò ruptis omnium legum tàm diuinarum quàm humanarum repagulis,

pro libidine nostra obstinationi in-
indulgemus. Hæc est nostri secu-
li contumacia. Flectamus itaq;
Psal. 32. corda nostra posthac in obsequium
Deo: nec simus tanquam equus
& mulus, quibus non est intelle-
ctus; sed limitibus verbi Dei
contineamur, neq; sinamus nos à
bestijs & inanimatis vinci: vinca-
mus verò nos eas omnes piâ er-
ga DEVM reuerentiâ & obedi-
entiâ.

DE POSTREMA Parte.

At populus iste habet cor decli-nans & rebelle: declinauerunt & abierunt.

Hic denuo conqueritur Do-

minus

minus de apostasiâ populi sui, eorumq; impœnitentiam, cum fœda beneficiorum eius obliuione coniunctam, emissis quasi lachrymis deflet. Iusto autem dolore hæc conquestum esse Dominum ex ijs quæ suprà dicta sunt liquidò constat. Non enim ex imbecillitate & ignorãtiâ in peccata prolapsi sunt, quemadmodum dictum est: sed spontaneâ defectione, & datâ operâ, à scopo illo salutari, in quem dirigenda erat eorum vita, cursum suum retrò flexerunt, legem, adoptionem, verum Dei cultum, & omnia pietatis exercitia, auersione contentiosa, & contumaci respuentes. Porrò sicut nimis verè hæc de Iudæis, qui sub Iosiâ vixerunt dicuntur: Ita & in filijs impijs

pientißimi Regis postea impleta sunt, quorum fuit cor declinans & rebelle, Malum enim in oculis Domini fecerunt. Quin & in ipsos prophetas crudeles fuerunt, quemadmodum de duabus illis pestibus, Ioachimo & Zedechia expreßè testantur posteriores libri Regum & paralipomenôn, quorum ille
Ier. 26. Vriã Prophetam ex Ægypto retractum interfici, corpusq́ eius absque honore inhumatum abyci mandabat, hic verò Ieremiam aliquo-
Iere. 32. ties in tetros coniectum carceres crudelißimè tractabat: vt iam taceam sacerdotum inhumanitatem, qui ipsum verberibus cæsum, vnà cum plebe ad mortis supplicium exposcebant.

Quòd verò addit, eos declinasse

&

& abiisse, id populo ignorantiæ laruam excutit. Volunt enim vt plurimum homines culpam extenuare, quasi non fuerint satis clarè vel in tempore edocti. Excusationem itaq; eis præscindit, inquiens: Declinauerũt & abierunt: nõ quòd non aliter edocti fuerint, sed quòd non voluerint Deo vocanti parêre. Similis est querela Domini in Zacharia: Noluerunt attendere, sed aduerterunt scapulam recedentes &c. Et in Ieremiâ alio loco dicit Dominus: ipsos deseruisse se fontem aquæ viuæ &c. Atq; hoc est quod Oseas ait: Perditio tua ex te est Israël.

Zach. 7.

Iere. 2.

Ose. 13.

Hæc vtinam de nobis hodie quoq; nõ dicerentur. Præcipitamus nos in peccata proni, inuitamus e-

tiam nostro exemplo alios ad peccandum: neque satis est nobis ex infirmitate labi, quinetiam Dominum DEVM peccatis spontaneis ad iram in nos prouocemus. Studeamus itaque emendationi & meliori vitæ. Accedit huic apostasiæ, impœnitentia & beneficiorum DEI obliuio, de quibus subditur in textu.

Non dixerunt in corde suo: Metuamus Dominum Deum nostrum, qui dat pluuiam matutinam, & serotinam, in tempore suo, iuramentis statutis messem seruat nobis.

Hîc de impœnitentia gentis Iudaicæ concionatur Propheta, ostendens adeo deploratam fuisse illo-

illorum vitam & corruptelam: vt nihil minus, quàm de timore DEI cogitauerint, vel verbulo attestati sint se peccasse dicendo: quid feci? quemadmodum alio loco Propheta conqueritur. Iere. 8.
Huic eorum impœnitentiæ coniungit obliuionem bonorum temporalium, quibus eos annuatim benignißimus DEVS ornauerat. Quasi diceret Propheta: si spiritualia illa, quibus â DEO donati sunt nempe lex, adoptio, cultus veri DEI, non possent eos ad agnoscendum & timendum DEVM, mouere: at saltem temporalia hæc meritò excitarent. Ita enim naturâ comparatum est, vt magis terrestrium quam cœlestium desiderio homo afficiatur.

 tur.

tur. Vos verò inquit Dominus, nec temporalium neq; spiritualium bonorum affluentia excitare potest, vt ad Deum vestrum conuertamini. Prospicit vobis Dominus quo ad vitam hanc, de necessarys quibuscunq;, dat vobis pluuiam matutinam, & serotinam, messem seruat vobis, lacte & melle fluit hæc terra vestra: Interim tamen pauci vestrum sunt, qui hoc à Deo proficisci agnoscunt, multò minus verò ad ipsum reuertuntur aut peccatis renunciant. Et quia obyci Prophetæ poterat ipsum splendidè quidem de plenitudine messis, & abundantia rerum temporalium disserere, cùm tamen sæpißimè contrarium experirentur, terraq; malignè subinde laboribus eorum responderet:

ſponderet : hîc itaque occurrit reſpondens.

Iniquitates veſtræ declinauerunt hæc, & peccata veſtra prohibuerunt bonum à vobis.

Temporales ſiquidem benedictiones à Domino in Moſe promittuntur diligentibus Deum & ſeruantibus mandata eius, non autem rebellibus & cõtumacibus: econtrà irati eſſe Dei iudicia aſſeuerat Moſes pluuiarum retentionem. Et alibi: Si non audieritis verbum meum, efficiam ipſum cœlum ferreum, & terram ferream: Et ſic paßim in Prophetis. Quòd itaque ſubtrahantur vobis bona hæc temporalia (inquit) id peccatis veſtris & non mihi imputate.

Deut. 11. Eſa. 30.

Leu. 26.

Nobis hæc applicemus, qui quamuis rarißimè de pœnitentia agenda cogitemus, Deum tamen ad nobis benefaciendum obligare volumus. Et si quando nobis ea obtingunt, vel nostris laboribus & meritis ascribimus, vel fortuito casu euenire arbitramur. Si verò ad nutum nostrum nobis omnia non eueniunt, murmuramus & fremimus. Redeamus itaque ad nos, conuertamur ad Dominum: ne oberremus planè, quamuis hactenus errauimus. Memores simus excellentißimæ exhortatio-
Psal. 95. nis Dauidicæ, quam ad sua tem-
Heb. 3. pora accommodauit apostolus ad Hebræos. Hodie si vocē eius audiueritis &c. Ardentibus apud Deum precibus instemus, vt stulti-

tiam

tiam nostram corrigat, corda nostra in obsequium sui flectat: vt spontè ac libenter pÿs monitis pareamus, ipsíque pro beneficÿs tàm spiritualibus quàm temporalibus toto pectore gratias agamus, & in patientia aduersa feramus. Illuminet nos DEVS suo spiritu, & vitam nostram posthac sibi clementer consecret.

† † †

AMEN.

CONCIO SECVNDÆ diei.

Sophoniæ, 2,

Conuenite, congregamini gens non amabilis,

Priusq; pariat iussio tanquam puluerem transeuntem dies, antequam veniat super vos ira furoris Domini, antequam veniat super vos dies indignationis Domini.

Quærite Dominū omnes mansueti terræ, qui iudicium eius estis operati: quærite iustum: quærite mansuetum: Si quo modo abscondamini in die furoris Domini.

ENARRATIO.

Heri audiuimus, quomodo Iu-

Iudæos adeoq́ nos omnes Propheta obstinationis, impœnitentiæ, ingratitudinis, & grauium scelerũ plurimorum conuicerit. Porrò quò asperior est Deus, dum nos obiurgat & peccata nostra nobis ob oculos sistit, iramq́; suam proponit, eò manifestior est ipsius in nos bonitas & misericordia. Non enim nos increpat, vt damnet, sed vt ad se retrahat, pœnitentiam in nobis seriam excitet, & resipiscentibus gratiam suam conferat.

Audiamus igitur ex Sophonia dulcißimam clementißimi Dei ad pœnitentiam inuitationem, qua po- populum hortatur, vt peccatis renuncient, & in tempore ad Deum confugiant, dum adhuc pateant misericordæ ipsius fores. Propo-

nit

nit autem & commendat omnibus peccatoribus ineffabilem Dei misericordiam, ne in peccatis desperent: sed eadem agnoscentes & in verâ humilitate Deo confidentes reuertantur ad Dominum. Locos autem hac concione duos proponemus.

Primus erit dulcissima ad veram confessionem inuitatio proposità spe veniæ.

Secundus erit seria ad nouitatem vitæ & pietatis exercitia cohortatio, cum promissione liberationis ab omnibus malis.

DE PRIMO.

Conuenite, congregamini gens non amabilis.

Seria est hæc ad pœnitentiam ex

exhortatio, quam non in occulto fieri vult Dominus, ſed in publico Eccleſiæ congreſſu, atque ab vniuerſo populo, quia non priuatim tantùm quisq; pro ſe deliquerat, ſed totus populus coram Deo reus erat. Principe itaq; loco, Deum loquentem in medium adducit, quod ex ſuperiori huius Prophetæ capite ſatis apparet: in quo verbum Domini factum ad ſe eſſe dicit. Quod ideò nobis diligentius obſeruandum erit, vt eò certior, verior, & magis ſalutaris propoſita appareat & dulceſcat medicina. Quid enim magis conſolatorium eſſe poterit, quàm quòd Dominus etiam rebelles peccatores ad pœnitentiam inuitare dignetur, inquiens, conuenite, congregamini.

Neq;

Neq; de Deo quidquam excellentius dici à nobis poterit, quod eius inexhaustam misericordiam magis commendet, quàm quòd de illorum salute sollicitus sit, qui se vltrò ab eius gratia abdicauerant, & spontaneam ab ipso discessionem fecerant. Cuius studij verè paterni exempla plurima inde vsq; à rerum origine edidit, tàm in Adamo, quàm Abrahamo idololatra, Israëlitis Idololatris per Mosen in viam reuocatis, in Dauide & Manasse, imò in ipsa gentium vocatione. Hæc itaq; sicuti nos docent

2. Ti. 2. pœnitentiam Dei donum esse, qui ad illam nos in verbo inuitat, eamque in nobis per spiritum suum operatur: ita bonitatem Dei simul in nos commendāt. Qua propter agendæ

dæ ſunt Deo gratiæ, qui nos quãuis,
enormes peccatores inuitare & vo-
care non dedignatur. Deinde medi-
cinam ſalutarē omnibus Dei minis
& peccatorum pœnis auertendis
prorſus neceſſariam proponit. Eſt
hæc ſeria & vera reſipiſcentia,
quæ in verbis conueniendi & con-
gregandi includitur, de quo conuen-
tu in Ioële Dominus loquitur: con-
uocate populum, ſanctificate cœ-
tum, coadunate ſenes &c. & di-
cant, parce Domine, parce popu-
lo tuo: Ita & hîc indicit Sopho-
nias publicum Eccleſiæ conuen-
tum, non ad oſtentationem, vel
propter receptam quandam con-
ſuetudinem, ſed ad confitenda pec-
cata in vera humilitate. *Alij* ex-
ponunt: Scrutamini vos ipſos,

quod non inconcinè ad propositum Prophetæ quadrat. Est enim hoc veræ pœnitentiæ initium se ipsum examinare, & seriò peccati sensu affici, proposito Dei tribunali, eiusq́ minis, & legis diuinæ sententijs: ita tamen, vt secundum
2. Cor. 7. Deum sit nostra tristitia, quæ sola hostia illa spiritualis est, Deo offerenda, multumq́ differt ab impiorum consternatione & eiulatu. Ad hos pauores autem cum peruentum fuerit, cauendum erit ne illis adhærescamus: sed longius progrediendum est, nempe ad Dei promißiones, eiusq́ misericordiam in Christo nobis patefactam. Fides enim pœnitentiæ basis est seu fundamentum: quo nisi cor mœstum & anxiũ niteretur, non posset subsistere,

sistere, sed fugeret Deum, indiesq́;
longius recederet, & tandem despe-
ratione opprimeretur. Oritur qui-
dem in vera conuersione mirabilis
quædam lucta inter metum &
fiduciam, inter spem & despera-
tionem: *Verum cum fides armata
sit Euangelicis promißionibus, &
vndiq́; meritis Christi nixa & suf-
fulta, facilè gratiâ Dei victrix e-
uadit, superatq́; dubitationes & tre-
pidationes: Insuper etiam remißio-
nem peccatorum apprehendit, intu-
ens in perfectißimam obedientiam
& victimam filij Dei, sentitq́; pacē
illā in Deo acquiescentem, & verā
cordis lætitiam.* Habes tam seriæ Luc. 15.
conuersionis illustre exemplum in
filio prodigo, quem vos imitari de-
cet, peccata deplorando, ad Deū pa-

 trem

trem nostrum confugiendo, amplexusq́ eius desiderio desiderando. His nunc postremò spes veniæ consequendæ in textu subijcitur.

Priusquam pariat iussio tanquam puluerem transeuntem diem, antequam veniat super vos ira furoris Domini, antequam veniat super vos dies indignationis Domini.

Vrget hîc iterum pœnitentiam à circumstantia temporis Propheta, ex qua demonstrat, tempestiuam adhuc fore pœnitentiam, quæ postea, idq́ breui tempore, inutilis & intempestiua futura sit. Atq́ hoc illud est, quod Corinthijs suis inculcat Paulus, ne in vacuum
2.cor.6. *gratiam Dei recipiant, id est, ne tantum opportunitatem acceptandi*
be-

beneficia Dei eiusq; misericordiam à se repellant, vbi & Esaiam lo- Esa. 49.
quentem adducit inquiens: Dicit enim Dominus, in tempore accepto exaudiui te, & in die salutis succurri tibi. Vt autem auditores suos Propheta ad acceptandum tempus hoc acceptabile & opportunum magis incitet, ita simul orationem temperat, vt instantem diem furoris Domini illis proponat, volens non solum eos allicere, sed etiam impellere, vt è somno excitati, salutem præsentem non negligant.

Docet itaq; non esse euanidas minas Dei, quamuis eas impij subsannent & irrideant. Veniet tamen dies, inquit, in qua doctrina hæc comminationum fiet iusio vel

decretum, quod tandem effectu suo non carebit. Decretum autem vel iußionem vocat comminationum cõciones per Prophetas populo propositas, quas tandem parituras esse pœnas, quas prædixerant, minatur. Sicut enim in vtero fœtus latet, qui tamen exacto iusto tempore in lucem prodibit: ita inquit, comminationum effecti aliquando à Deo, iusto scelerum vindice, progredientur. Atq; iste dies vocabitur dies iræ & furoris Domini, in quo minæ Domini pœnas parient:
Psal. 1. Tunc enim impij, sicut stupæ à vento valido in aërem disijciuntur, vel stipulæ ab igne consumuntur, à facie Domini peribunt. Hæc exaggeratio non est ociosa aut inanis ventilatio, quæ nõ Iudæis solummodo,

modo, sed nobis omnibus & singulis maturè resipiscendum suadet: atque vtinam non suaderet modò, sed & persuaderet: vt tempus acceptum & diem salutis agnoscentes, citato cursu ad Dominum properaremus, priusquam veniat dies furoris Domini.

Sequitur nunc secundus huius concionis locus, qui hortatur ad nouitatem vitæ, addita promißione liberationis ab omnibus malis.

Quærite Dominum, omnes mansueti terræ, qui iudicium eius estis operati: quærite iustum: quærite mansuetum: Si quo modo abscondamini in die furoris Domini.

Iubet nunc Propheta nos, Deo

*reconciliatos, ei hostiam nouæ obe-
dientiæ & veræ sanctimoniæ offer-
re. Id quod Paulus vocat, mi-
litare bonam militiam, vt retinea-*
1. Ti. 1. *tur fides & bona conscientia. Et
quia non est æqualis profectus om-
nium, quibus concio pœnitentiæ
proponitur, solos hic mansuetos
alloquitur, non dubitans aliquos
pios in magno illo malignantium
cœtu esse, quibus pietas & timor
Domini cordi sit, hosq́ exhorta-
tur, vt ab hac oberrantium multi-
tudine se separent, & in nouitate
vitæ se totos Deo consecrent. Hi
itaq́ sunt mansueti illi, qui per pœ-
nitentiam & seriam conuersionem
Deo morigeri sunt facti, dum sen-
su iræ diuinæ humiliati & commi-
nationibus eius territi, cicurari se*

passi

passi sunt, sicut cicuratur vitulus indomitus. In his excitare no- Iere. 31.
uam obedientiam vult, cuius primum est Deum quærere. Exercitia enim pietatis requiruntur ab his qui conuersi sunt, vt in verbum Dei vnicè intenti, ipsius gloriam & honorem, quantum poterint, prouehant, quod futurum est, desiderijs carnis renunciando, & voluntati Domini pio obsequio obtemperando. Deinde iustum seu iustitiam quærere suadet, nempe vt non solùm synceritatem cordis Deo probemus, sine qua ei nihil acceptum est: Sed & vt æquitatem & charitatem nobis in secunda tabula mandatam sartam tectam conseruemus, cuius se effecta, tam ad magistratum quàm ad quosdam pri-

natos extendunt, quos cupiditatibus
suis frena inycere hîc iubet, ne quid
charitatis & iusticiæ legibus con-
trarium designent. Ista enim
ratione inter DEVM & homi-
nes benè conueniet, si iustitiam
sequi & colere velint. Quâ de
re Esaias loquens inquit, iustos re-
Esa. 33. cta loquentes, lucrum ex vi & ca-
lumnia aspernantes &c. in excelsis
habitaturos.

Verum enimuerò, quoniam pe-
riculosißima, & omnium calamito-
sißima tempora nouißima futura
præuidet Sophonias, inprimis autē
iusticiæ, & veritatis cultoribus, vi-
tamq; humanam multis angustijs
& calamitatibus abundaturā: sub-
iungit noiblißimam doctrinam &
cohortationem de patientia & ve-

ra sub cruce humilitate: hoc enim hîc mansuetum appellat, sub manu potenti Domini humiliari, 1. Pet. 5.
non in ærumnis obmurmurare, sed patienter ferre castigationes Domini, & animis compositis eam liberationem expectare, quam in verbo suo promittit. Huc illud Apostoli ad Heb: Patientia, Heb. 12.
inquit nobis opus est, vt cum voluntatem Dei fecerimus, reportemus promißionem: Item illud Christi, per patientiam poßidete animas Luc. 21.
vestras. Quò etiam præclara illa D. Iac. 5.
Iacobi de patientia concio pertinet. Hæc nobis applicemus: simus mansueti, & quæ nobis Deus aduersa immittit patienter feramus. Postremò spē salutis, & diuinæ à periculis liberationis facit omnibus huic vitæ

no-

nouitati studio diligenti incumben⸗
tibus, ueræq; pietatis, iustitiæ &
humilitatis cultoribus: Videlicet
fore vt omnibus malis diuinâ cle⸗
mentiâ eximantur. Absconsio⸗
nem autem pollicetur, nempe sub
alis & protectione Domini, inqui⸗
Psal. 17. ens. Si fortè abscondamini. non
vt promissionem diuinam in dubi⸗
um reuocet: Sed partim, vt hac
loquendi formâ pios excitet, vt
pluris faciant Dei gratiam, quàm
miraculum liberationis à malis tem⸗
poralibus: neq; enim absconsionem
à pœnis peccati temporalibus, nisi
cum conditione beneplaciti Dei pe⸗
tere licet. Partim verò vt impios
stimulet, ad quos hoc liberationis
beneficium non spectat. Si enim
1.Pet. 5. iustus vix liberatur, impius &
pecc

peccator vbi comparabit? Prode- rit itaq; nobis in horum, quæ nunc dicta sunt consideratione versari, sæpiusq; in congregatione sancto- rum peccata nostra confiteri, pœ- nas imminentes deprecari, & vi- tæ nouitati studere, nempe pietati, iusticiæ & patientiæ, expe- ctantes salutarem ab om- nibus malis libera- tionem, deniq; co- ronam vitæ.

✝✝✝

AMEN.

CON.

Pſal. 20.

1. Exaudiat te Dominus in tribu-
latione, protegat te nomẽ Dei Iacob.
2. Mittat auxilium tibi è ſanctua-
rio, & è Sion tueatur te.
3. Memor ſit omnis ſacrificij tui,
& Holocauſtũ tuum pinguefaciat.
4. Tribuat tibi ſecundum cor tuũ,
& omne conſilium tuum impleat.
5. Lætabitur in ſalute tua, & in no-
mine Dei noſtri vexillum erige-
mus, impleat Dominus omnes pe-
titiones tuas.
6. Nunc cognoui quoniam ſal-
uum fecit Dominus Chriſtum ſuũ,
exaudit illum de cœlo ſancto ſuo, in
fortitudinibus ſalutaris dexteræ ſuæ.
7. Hi in curribus & hi in equis, nos
autem in nomine Domini Dei no-
ſtri inuocabimus.

8. Ipsi prostrati sunt & ceciderunt, nos autem surreximus & erecti sumus.
9. Domine serua: Rex ille exaudiat nos in die qua inuocauerimus eum.

ENARRATIO.

Non potest homo in hac imbecillitate satis intelligere, quantus sit thesaurus, inexhausta misericordia DEI, in miseros peccatores, cui reliqui omnes thesauri mundi non sunt conferendi: quòd quamuis Deum à nobis peccatis nostris auertimus, ipse tamen pro sua bonitate vltro se nobis offert, nosq́; ad se vocat & pertrahit, adeoq́; extenta nobis brachia porrigit, vt redeamus & gratiam consequamur: tenerrimè enim Ecclesiam

suam

ſuam diligit, quam precioſo filij ſui ſanguine redemptam ſolus ipſe poßidet. Porro cum certò nobis de miſericordia Dei, deq́ remißione peccatorum propter Chriſtum conſtet, de quibus heri diximus: reliquum nunc eſt, vt etiam verè ſtatuamus ex eâdem Dei in nos miſericordia & benignitate, cætera eius beneficia ceu riuulos ex fonte vberrimo profluere. Si enim ex mera bonitate nos in vitæ æternæ poſſeßionem introducit, quare non illa quæ ad hanc vitam conſeruandam ſpectant daturus ſit?

Impetrantur verò hæc, pijs ijsq́ aßiduis precibus, quas ſe in nomine vnigeniti ſui filij exauditurum, in verbo promittit: neq́ tantum promißione exauditionis nos allicit,

allicit, sed etiam seriò nobis nominis sui inuocationem demandat, eamq́ tanquam munitißimam arcem nobis proponit, in quam nos recipiamus, vt ab omnibus hostium furoribus liberemur. Incumbit autem nobis hoc tempore, si vnquam aliâs, maxima precandi necessitas: Iacent enim multis in locis orbis Christiani, afflictæ, vexatæ, prostratæ Ecclesiæ, Regna & Politiæ tristi confusione turbantur. Hæc ne nobis quoq́ eueniant Deo ardentibus votis supplicare necesse est, vt nos ab angustijs & deploratis calamitatibus clementer sartos tectos conseruet, suæq́ Ecclesiæ, quam in his Regnis & ducatibus collegerat, læta halcyonia benignè concedat, quorum pios Gu-

 bernatores

bernatores precibus Deo cõmẽdare in Psalmo præuius docebit Dauid.

Partiamur autem eum in duas partes. Prior est fausta populi comprecatio, & pium votum pro regibus & omnibus magistratibus vnà cum gratiarum actione, pro paterna Dei cura erga Ecclesias & Politias: atq; hæc pars primis sex versibus continetur.

Posterior est grauissima reprehẽsio stultæ fiduciæ in humana præsidia, cui illustre Epiphonema Psalmum claudens additur: atq; hæc tribus postremis versibus absoluitur.

PRIOR PARS.

Exaudiat te Dominus in die tribulationis, protegat te nomen Dei Iacob.

Nõ moretur Ecclesia impios & profanos

fanos Dei contemptores, qui ſicuti
omnia, quæ Dei ſunt faſtidiunt &
calumniantur, ita etiam pias, pro
Eccleſiarum & Regnorum ſalute
preces irrident. Chriſti verò fi-
deles ſciunt, non ſolum exercitium
eſſe pietatis, ad Deum preces fun-
dere: ſed etiam ſummè neceſſari-
am eſſe piam nominis diuini inuo-
cationem, vt quæ fructus longè v-
berrimos, tam ad hanc vitam tuen-
dam, quam ad futuram aſſequen-
dam, vtiles ſimul & neceſſarios
producit: neq; enim vlla eſt res effi-
cacior ad obtinendum & retinen-
dum tranquillum Eccleſiæ ſtatum
quam pia vota. Semper autem in cō-
ſpectu ſit veteris Eccleſiæ erga ma-
giſtratum pietas & reuerentia vt
quæ facilè intellexit, non poſſe

Regna & ditiones absq; benedictione & protectione diuina feliciter
Gen. 20. gubernari. Precatus est Abra-
Ier. 29. ham pro Abimelech, Ieremias iubet Iudæos exules pro Rege & toto Regno Babylonico orare, quia in pace eius, inquit, erit pax vobis. Populus Dei benedixit Iosuæ in-
Iosu: 1. quiens: Sit Iehouah Deus tuus tecum, quemadmodum fuit cum Mose. Neq; irritas fuisse piorum preces liquidô constat, vt quæ non tantum à Deo pacem & tranquillitatem impetrauerint, sed etiam iram Dei in hostes excitauerint. Ne itaq; cunctemur, sed Dauidis exemplo excitati, videamus quomodo, & quâ formâ (quam hic præscribit Psaltes) nobis pro salute tàm Regnorum quàm totius Ec-

clesiæ orandum sit, certò persuasi nullam tantam vim vnquam futuram, quæ non valido precationis iaculo configetur & euertetur. Est autem primus hic versus, petitio defensionis, auxilij & liberationis in die tribulationis, in quâ vt exaudiat & protegat Regem suum Dominus, precatur Ecclesia. Vbi primum monentur Reges & principes, non esse in rebus secundis prosperæ fortunæ confidendum, tanquam nunquam essent euentura aduersa.

Diabolus enim non cessat tam pijs gubernatoribus, quàm salutari gubernationi insidiari, vt qui nouit eos Ecclesiarum esse nutritios, Esa: 49.
regna verò eorum Ecclesijs hospitia præbere: ideoq; magno impe-

tu in nos irruit, vt tàm Reges quàm Regna varijs calamitatibus implicet. Excutiant hæc regibus securitatem, ne in pace & tranquillo Regnorum statu luxurient, voluptuentur, & superbiant: sed potius in pietate & vera Dei inuocatione officium faciant. Deinde & hoc versu erudiantur: ne animos despondeant, si quando eos periclitari contingat: sed ad Dominum Deum decurrendum esse atq; inuocandum nomen Dei Iacob.

Mittat auxilium tibi è sanctuario,
& è Sion tueatur te.

Hic idem votum repetit Ecclesia, sed non est inanis aut superuacanea hæc repetitio: fide enim in-

intuetur promißiones diuinas quibus pollicitus est se habitaturum in medio populi sui. Sub sanctuarij enim & Sionis nomine arcam fœderis intelligit, quam in testimonium præsentiæ suæ DEVS primum in tabernaculo deinde in Hierusalem collocauit. Docentur his qui magistratum gerunt, ab Ecclesia non recedere, neque verbum & promißiones diuinas vilipendere: ex quibus solis consolationes in ærumnis, si quas DEVS immiserit, hauriant; sed magis sacro vinculo huic fœderis arcæ, quæ est Ecclesia Christi se deuinciant, eiusq; pios Doctores benignè amplectantur, vt qui doctrinam verbi salutarem proponunt: sine qua in imperijs omnia Deo displicent. Exo. 25.

Neq́ dubitent quin Deus, cuius Ecclesiam amant, eos de cœlesti suo sanctuario libenter sit exauditurus, & præclaram contra omnes hostes victoriam daturus.

Memor sit omnis sacrificij tui, & Holocaustum tuum pinguefaciat.

His versus Deo commendat pias principum intentiones, labores & consilia, quibus gloriam Dei propagare & Ecclesiam in vera ipsius agnitione promouere sedulò incumbunt, quiq́ assiduis precibus ad Deum pro Ecclesiæ & Regnorum salute & incolumitate piè inuigilant. Hæc sunt illa Holocausta, hæ oblationes, quibus Deus non minus (sublatis figuris) hoc

hoc tempore delectatur, quam olim ijs quæ per Mosen populo suo præceperat. Subditorum porrò erit, tales gubernatorum oblationes Deo commendare, qui successus præbeat, vt sub his vera religio propagetur, scholæ quæ sunt Ecclesiæ seminaria tegantur, exerceaturq́; iusticia & iudicium, in odorem bonæ fragrantiæ Domino.

Tribuat tibi secundum cor tuum, & omne consilium tuum impleat.

Cum in manu Domini sit cor Pro. 21.
Regis, petit Ecclesia vt idem Deo sit commendatum, cuius desideria ipse solus implere potest, & consilia eius prosperare. Hîc denuô Regem describit spiritus sanctus,

non ambitiosum, auarum aut omnigenis voluptatibus diffluentem, sed cuius desideria publicam tranquillitatem, & populi salutem, post Dei gloriam vnicè respiciunt. Multi vero principes putant populum propter ipsos conditum esse: vt eorũ luxum alant, omnia bona populi sua esse putantes; ideoq́ue impia sunt eorũ desideria. Lõgè aliter verò Psaltes noster de se sentit & iudicat in Psalmo vbi caulæ, vnde eum tulit Dominus, meminit. Sicut alio loco quoq; scriptum est, Dauidem cognouisse, quod Dominus confirmasset eum Regem super Israëlem. Quare autem regem Dominus eum constituerit, Regina Sabæa monet eũ inquiens, quia diligit Deus Israël & vult seruare eum in

ætere

æternum : idcircò posuit te super eum Regem, vt facias iustitiam & iudicia. Cogitent itaq; pij magistratus se non à Nimrod, aut alijs hominibus ferocibus orginem traxisse, vt eorum desideria sequantur: sed diuina ordinatione se inauguratos esse, cuius illi iudicia exercent. Quare & cor ipsorum conforme sit voluntati diuinæ, ne consilia eorum (quod impijs euenit) infatuentur. Dan. 2. 2. Par. 19. Esa. 44.

Lætabimur in salute tua, & in nomine Dei nostri vexillum erigemus, impleat Dominus omnes petitiones tuas.

Hîc causam finalē adducunt fideles seu fructus eorum quæ superioribus versibus pro salute regis piè vouerunt

runt, nempe ita futurum, vt Rege saluo, eoq; florente, salui beati & gaudentes sint subditi futuri: capite enim incolumi, reliqua membra benè habent, econtrà illo languente lugent membra.

Vt autem hæc sua tripudia, à profanorum hominum discernant insana exultatione, addunt se in nomine Domini erecturos trophæum, id est, agnituros Dei gratiam, vt eius celebrent triumphum. Idem igitur nobis faciendum existimemus. Grati simus Deo pro florenti horum Regnorum statu, Deumq; precemur, vt eundem diu florentem clementer conseruet, omnesq; petitiones pijßimi magistratus felici successu impleat.

Nunc

Nunc cognoui quod seruauerit Dominus sanctum suum: exaudiet eum de cœlo.

Hæc gratulatio cum debita gratiarum actione coniuncta priorem Psalmi partem absoluit. Exerit se hic fides Ecclesiæ nulla dubitatione statuens Deum in tuenda salute Regis, Regni quoq; & subditorum salutem operari; idq; tàm Regi quàm vniuerso regno gratulantes, soli Dei gratiæ ascribunt fideles, vt qui ideò velit gubernatores suo præsidiò tegere & tutari, quod ipsius mandato vncti sint & inaugurati: quæ res pios magistratus animet, vt diuinam hanc ordinationem intuentes se totos protectioni Dei committant, à quo non sunt deserendi, sed exaudiendi,

quam

quam diu, vt veri vncti Domini in pietate eiusq; inuocatione officio um fecerint. Porrò præclarum est quod gratis animis agnoscant Christi fideles, salutem Regni nulla alia in re, quam in virtute dexteræ potentiæ Dei sitam esse: quæ ad superanda quæuis obstacula ita valida est, vt ei nemo resistere poßit. Ex his igitur nobis eruenda est doctrina, non tantum vera in Deum fide gratulandum esse ijs, qui ad Regnorum gubernacula sedent, sed etiam Deo gratias agendas, cuius dextra virtutem facit, quiq;
Psal. 118.
omnibus temporibus Ecclesiam suam exaudit, ei opitulatur potenter, & furorem Satanæ reprimit, volentis hunc ordinem à Deo institutum turbare & euertere.

Postea

POSTERIOR
Pars.

Hi in curribus, & hi in equis, nos
autem in nomine Domini Dei
nostri inuocabimus.
Ipsi prostrati sunt & ceciderunt: nos
autẽ surreximus & erecti sumus.

Dolendum est ita à Satana fascinatos esse eorum multos, qui magistratus funguntur officio, vt nec à Deo se vocatos esse, nec ab ipso regna & ditiones suas gubernari, animo reuoluant: sed Deum securè contemnentes, suæ sapientiæ, fortitudini, maiestati, quicquid prosperè succedit tribuant, spemq́; suam in humanis consilijs, viribus, armis, & præcipuè in copijs militaribus collocent. Vnde fit, vt cum aduersis exerceantur, cõtra Deũ fremant & murmurent. Retrahit autẽ hos Da-

uid

uid in hoc versu à vana illa confidentia, propositâ antithesi, qua confert inter se piorum & impiorum fiduciam in rebus aduersis, damnatq́ impiorum iustitiam, qui à Dei clementiâ discessionem facientes, fiduciâ virium humanarum inflantur: Pios verò commendat, qui in solum Deum spem & fiduciam ponunt, posthabitis euanidis illis mundi præsidijs, quæ in oculos tantummodo incurrunt, reuerà autem sunt infirma, caduca, momentanea & fallacia: atq́ hoc est quod alibi inquit Dauid. Non saluatur Rex multitudine exercitus, Gigas non liberetur in multitudine fortitudinis. Legant exempla inanis confidentiæ, qui volent, in Ieroboam contra Abiam

Psal. 33.

2.Par. 13. 14. 32.

pug-

pugnante, Zerach Rege Æthiopiæ contra Asiam pugnante, in Senacherib Ezechiam obsidente & similibus. Adeò insensati sunt impij, qui quamuis mortales sint, sibi tamen tantos sumunt spiritus, vt miseriarum suarum obliuiscantur. Sapiant itaq; pij principes, horumq; exemplo edocti, discant soli Deo confidere, eiq; in timore cum tremore seruire. Psal. 2.

Domine serua, Rex ille exaudiat nos in die, qua inuocauerimus eum.

Claudunt illustri Epiphonemate Psalmum siue precationem suam fideles, votum iterantes, quo omnia felicia Regi imprecantur

tur, sermonem ad Christum conuertentes, cui tàm Regem quàm Regnum fideliter commendant. Nos verò horum exemplum imitati Deum ardentibus votis precemur, vt Ecclesiæ suæ pios & fideles nutricios clementer tueatur: atq; inter hos serenißimum electum Regem in hac maiestatis eius minorennitate benignè conseruet, & sancto spiritu instituat; vt posthabitis mundi vanitatibus, totum se Deo consecret, in vera pietate, in timore & inuocatione Domini. Gubernet eorum desideria & consilia, qui ad gubernacula Regnorum sedent, vt quæ pia sunt, iusta, & Ecclesiæ Christi Regnisque futura salutaria, summa exequantur

quantur

quantur vigilantia & felicitate.
Largiaturq́; nobis pacem & tranquillitatem benignißimus Deus, & omnia mala à nobis clementer auertat.

✝✝✝

AMEN.

ORDINATIO PRE-
cationum, Epistolarum & Euan-
geliorum quæ singulis
diebus recita-
buntur.

Precatio Pri-
mæ diei.

Alsommectigste Naadige oc Alsomkieriste Gud oc Fader/ wi arme Syndere komme for dit Ansict / oc vdi ydmighed bekiende worris Hierters daarlighed / oc affwendelse fraa dig / oc at wy haffue Skiuldt wore øyen for dit Euangelij klare Liuss oc thillugt wore øren fraa dit Hellige Ords Prædicken / oc haffue werridt

werridt wlydige oc genstridige
Syndere / huilcke huercken
din straff eller velgierninger
haffue her til beweget til Peni-
tentze oc din fryct / din Godhed
oc velgierninger ere mangfol-
dige offuer oss / Men wy lære
dog icke at kiende eller tacke
dig / huorfor wi wel haffue
fortient at hiemsøges aff din
wrede/ huilcken der er forferde-
lig. Men wy Indfly til din
miskundhed oc begiere naade
oc Syndernis forladelse/ huil-
cken du i dit ord Loffuer alle
Bodferdige Syndere: Oc be-
de din grundløse Barmhier-
tighed / du wilde wed din Hel-
lig Aand Naadeligen vdføre
oss aff wor daarlighed / til

Salighedsens Forstand/oc bøye wore Hierter oc wilie i din lydighed/oc giffue oss Naade til at beuise dig Tacknemmelighed for dine Faderlige velgierninger baade Aandelige oc timelige / paa det wi icke skulle regnis iblant de wfornufftige creature/mē motte kaldis oc bliffue din kiere Børn/i din Elskelige Søn Jesu Christo vor Herre / som met dig oc den Hellig Aand Leffuer oc Regnerer en sand Gud fraa Euighed oc til Euigtid.

Amen.

LOCO EPISTOLÆ
Iere: 5. vt supra

EVANG. Matth. 11.

Initium. Tunc cæpit exprobrare.
Finis. Quia terræ Sodomorum.

Pre-

PRECATIO.
secundæ diei.

O Du Naadefulde Gud oc Alsomkieriste Fader du som wilt ingen Synders forderuelse / men aff din Barmhiertighed opleder dine Arme wildfarne faar / oc Søger deris Salighed. Wi tacke dig aff wort gandske Hierte / at du icke wild lade oss forsmecte i wore Synder / men haffue medlidighed baade offuer wor skrøbelighed oc fortredelige affald fraa dit ord oc din Naade / wi bede dig Hiertelige / forarbeide wed ordet oc din Hellig Aand vdi oss en aluorlig Pænitentze / til huilcken du oss sielff kalder

oc Naadeligen Indbiuder. Oc skenck oss troen i worre Hierter / at wy icke mistrøste i vor Bedrøffuelse / men i Naadsens tid søge din Faderlige miskundhed. Regiere oss med din Hellig Aand at wy kunde Leffue it Christelige Leffnit i din frycht oc ald Retferdighed / oc wende wore Hierter fraa thenne forargelige werden/paa det wy icke bliffue kiøddelige trygge hoffmodige vretferdige oc vmilde / til at hade oc mistrøste huer andre. Affwend din wrede fraa oss / oc lad din Retferdige straff / oc vredis dag icke offuerfalde oss/ bewar oss vnder dine winger fraa al vlycke til Siel oc Liff/
at

at wi kunde loffue din Barm-
hiertighed oc Tacke dig som
waar Naadige Gud oc alsom-
kieriste Fader/du som met din
Søn Jesu Christo oc then Hel-
lig Aand/ Leffuer oc Regnerer
en sand Gud fraa Euighed
oc til Euig tid.
Amen.

LOCO EPISTOLÆ
Sophoniæ 2. vt supra.

EVANG. Matth. 11.
Initium. Venite ad me: vsq; ad finem capitis.

PRECATIO TERtiæ diei.

O Allerhøyeste Gud oc Naadige Fader / som est en weldig Regentere offuer Himmel oc Jord oc ved din vbegribellige Vijsdoms Raad opholder din Christne Kircke oc alle Christelige Regemente oc theris Regentere. Wi bede din Grundløse Barmhiertighed / du wilde for dit Naffns ære Beholde din Christne Kircke ved dit Salige Ord / vdi Troens Enighed / oc giffue dine Børn trofaste oc Lydige Hierter / oc Bistandighed vdi al modgang.

gang. Hold din Beskermelse offuer woris Allernaadigste Dronning/ D. *Sophia*, at hen-dis Naade motte vdi Siels oc Liffs Languarige welferdt len-ge oc wel beuaris i din sande fryct / det Höyborne Konge-lige Huss til glæde oc trøst/ oc disse Riger oc Lande thil go-de. Beuare vnder din Gud-dommelige Beskyttelse wor Allernaadigste HErre Printz oc vduolde Konning H. Chri-stian / oc vdi hannom dag-lige formere din kundskaff oc sande fryct met alle an-dre ret Christelige Kongelige Dyder / oc beholdt hans Naa-de i it lang Leffnet/ fraa al vlycke oc fare / din Christne

Kircke

Kircke til gode/ oc disse Riger oc Lande oc oss alle til lycksalig oc Languarige welferd.

Hold din Høyre hand offuer de andre Høyborne Kongelige Børn/ oc alle Christlige Herrer som det Kongelige Huss er Anrørende/ oc beuar dem alle i din fryct/ oc it gudelige oc Fredsommelige Leffnit.

Velsigne oc Beuare disse Rigers Forordinerede Regerings Raad/ oc andre Rigers oc Landers Raad oc det gantske Regemente i din fryct Retferdelige oc Lycksalige i Regementet alting at beskicke oc

odrette/

vdrette / oc giff dennom alle
endrectige Hierter / oc Beuar
thennom fraa wenighed oc ald
vlycke baade til Siel oc Liff /
met menige Danmarcks Adel
oc alle Christen Offrighed vn-
der din Beskermelse oc Naade.
Affuend fraa disse Riger oc
Lande din vredis plager / Krig
oc Blodstyrdtning / Pestilentze
dyr tid oc ald anden Jammer
oc Nød / oc giff oss en bestan-
dig fred oc Rolighed at wy
motte bo vnder dine winge oc
nyde dine gaffuer oc velgier-
ninger dig til ære oc oss til
det timelige oc Euige Liffs
welferd / ved din Kiere Søn
Jesum Christum vor Herre
som

som med dig Leffuer oc Regnerer i Hellig Aands Enighed en sand Gud fraa Euighed oc til Euig tid. Amen.

LOCO EPISTOLÆ

Psal: 20. Vt supra.

EVANG. LUC. 11.

Initium. Petite & dabitur vobis.
Finis. Quanto magis pater vester.

fuer oc Regne
nds Enighed
fraa Euig
Euig tid.
n.

STOLA
supra.

uc. II.
abitur vobis.
gis pater vester

